

พระสงฆ์กับการช่วยเหลือผู้ยากไร้ในจังหวัดจันทบุรี*

THE MONKS AND THEIR ASSISTANCE TO THE UNDERPRIVILEGED IN CHANTHABURI PROVINCE

พระครูพิพิธกิจจานุการ (นิพนธ์ นิพภโย)

Phrakhru Phiphitkitchanukarn (Nipphon Nipphayo)

วัดวันยาวล่าง อ.ขลุง จ.จันทบุรี

Wat Wan Yao Lang, Khlung District, Chanthaburi Province

E-mail : phrapladsmsakdisaeli@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งศึกษา พระสงฆ์กับการช่วยเหลือผู้ยากไร้ในจังหวัดจันทบุรี โดยการศึกษาเอกสาร หนังสือ เว็บไซต์และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมแล้วนำมาสังเคราะห์มาเรียบเรียง ผลการศึกษาพบว่า 1. คณะสงฆ์ จังหวัดจันทบุรี มีการดำเนินงานด้านสาธารณสงเคราะห์ตามแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา จากนโยบายสู่การปฏิบัติระดับจังหวัด ด้วยหลักการปฏิบัติ 4 หลัก คือ 1) สงเคราะห์ 2) เกื้อกูล 3) พัฒนา 4) บูรณาการ โดยในยามปกติพระสงฆ์ทำหน้าที่ธำรงตนเป็นแบบอย่าง และคอยให้คำปรึกษา รวมทั้งเป็นผู้นำในการ พัฒนาเปลี่ยนแปลงสังคมไปในทางที่ถูกที่ควร และ 2. การช่วยเหลือผู้ยากไร้ในจังหวัดจันทบุรีเป็นการทำตามพันธกิจของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นไปโดยความเรียบร้อยโดยเน้นให้เป็นไปตามพระธรรมวินัยพระราชบัญญัติ คณะสงฆ์และกฎหมายเฉพาะต่าง ๆ การดำรงชีวิตโดยปัจจัย 4 ของประชาชนเมื่อเกิดอุทกภัย วาตภัยรวมถึง แผ่นดินไหวหรือโรคภัยต่าง ๆ นั้นคณะสงฆ์มีบทบาทที่จะเข้าไปช่วยในการทำนุบำรุงและช่วยบรรเทาความทุกข์ ของประชาชนโดยมีการสร้างบ้านสงเคราะห์ประชาชนเคราะห์เกิดขึ้น โดยมตมหาเถรสมาคมโดยเจ้าคณะจังหวัด จันทบุรีได้มีนโยบายในการจัดตั้งทุนต่าง ๆ ซึ่งนอกจากมีทุนการศึกษา มีการมอบบ้านพระธรรม

คำสำคัญ : พระสงฆ์; ผู้ยากไร้; จันทบุรี

Abstract

This academic article aims to study monks and the assistance to the poor in Chanthaburi Province by studying documents, books, websites, and participation in activities and synthesizing them to compile. The results of the study found that 1. The Chanthaburi Sangha has implemented public welfare according to the strategic plan

*Received April 30, 2025; Revised August 7, 2025; Accepted May 4, 2026

for reforming Buddhist affairs from policy to provincial practice with 4 principles: 1) assistance, 2) support, 3) development, and 4) integration. In normal times, monks act as role models and provide advice, as well as leaders in developing and changing society in the right direction. 2. Assisting the poor in Chanthaburi Province is a way of fulfilling the mission of the Sangha administration to ensure orderliness, emphasizing compliance with the Dharma, the Sangha Act, and various rules of the Sangha Supreme Council. In the event of floods, storms, earthquakes, or other diseases, the Sangha plays a role in helping to maintain and alleviate the suffering of the people by building the Sangha Prachanukroh House. By the resolution of the Sangha Supreme Council, the provincial abbot of Chanthaburi has a policy to establish various funds, which in addition to scholarships, also provides a Dharma House.

Keywords : Monk, Poor, Chanthaburi

บทนำ

ในปัจจุบันคณะสงฆ์มีบทบาทในการช่วยสังคมมากขึ้น เมื่อย้อนกลับไปเมื่อสมัยพุทธกาลพระพุทธเจ้าเป็นองค์ที่ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและทำการสงเคราะห์ประชาชนให้รู้ได้เห็นธรรมตามพระพุทธองค์เพื่อให้บุคคลหรือชาวโลกได้พ้นทุกข์ซึ่งในปัจจุบันคณะสงฆ์มีการปรับเปลี่ยนวิธีการที่จะอนุเคราะห์ประชาชนนอกจากการให้ธรรมะเป็นการเผยแผ่พุทธศาสนาแล้วยังมีการช่วยเหลือสังคมในลักษณะที่เป็นสาธารณสงเคราะห์หรือสังคมสงเคราะห์ การสังคมสงเคราะห์จะให้เกิดประโยชน์ได้นั้นคือผู้รับจะต้องได้รับในสิ่งที่ต้องการได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิตไม่ว่าจะเป็นด้านปัจจัย 4 หรือด้านอื่น ๆ ก็ตาม

คณะสงฆ์นอกจากมีการช่วยเหลือในด้านเยียวาสภาพจิตใจแล้วยังมีการทำโครงการที่เป็นประโยชน์ให้แก่สังคมอีกมากมายเพราะ พระสงฆ์ส่วนใหญ่บวชแล้วเพื่อทำตนให้พ้นทุกข์และพาประชาชนไปสู่ความพ้นทุกข์ตามแนวทางของพระพุทธเจ้า การสงเคราะห์ประชาชนโดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ของพระสงฆ์คือการที่มีหน้าที่หรือพันธกิจเกี่ยวกับงานด้านสาธารณสงเคราะห์จึงเป็นประโยชน์อย่างมากแก่ประชาชนผู้เขียนจึงได้สนใจในเรื่องกระบวนการเกี่ยวกับสาธารณะสงเคราะห์ในจังหวัดจันทบุรี เพราะมีความโดดเด่นในเรื่องของการสร้างบ้านให้ผู้ยากไร้หรือการเยี่ยมผู้ป่วยติดเตียงเพื่อเป็นภาพสะท้อนการที่พระพุทธเจ้าบอกว่าผู้ให้ย่อมเป็นที่รักจึงเป็นสิ่งที่สะท้อนเห็นว่าพระสงฆ์ไม่ได้เป็นผู้รับอย่างเดียวไม่ได้เป็นเพียงเณรานุญที่รับไทยธรรมหรือรับบิณฑบาตจากประชาชนอย่างเดียวแต่มีการมอบคืนหรือทำคุณประโยชน์ให้แก่พุทธศาสนาและประชาชนโดยส่วนใหญ่อีกด้วยจึงเป็น

บทความที่น่าสนใจ โดยเฉพาะจังหวัดจันทบุรีมีกรณีตัวอย่างที่น่าสนใจหลาย ๆ เรื่องที่ผู้เขียนได้มีส่วนร่วมและสามารถนำมาเผยแพร่ให้แก่ผู้อ่านได้

สภาพสังคมประเทศไทยในปัจจุบัน มีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย อันเนื่องมาจากสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เป็นต้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้นให้ดีขึ้น พระพุทธศาสนา ก็เช่นเดียวกัน แม้ว่าหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจะไม่มี ความคลาดเคลื่อน ทนทานต่อการพิสูจน์ แต่การนำพระพุทธศาสนาใช้ในชีวิตประจำวันอาจจะมีรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่สมควร ได้รับการตำหนิจากคนทั่วไปถึงความไม่ทันต่อเหตุการณ์ สาเหตุหลักของปัญหาดังกล่าว มาจากองค์กรศาสนา โดยถือว่าเป็น ผู้นำทางจิตวิญญาณ บางรูป ได้ประพฤติไม่เหมาะสม ไม่เป็นบ่อเกิดแห่งศรัทธา มีการดัดแปลงหลักธรรมคำสอนผิดเพี้ยนไปจากความเป็นจริง จึงได้เกิดแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาขึ้น บทบาทหน้าที่และความสำคัญในงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ไทย

งานสาธารณสงเคราะห์ในจังหวัดจันทบุรี

ที่บ้านสังฆประชาสงเคราะห์หมู่ 10 บ้านใหม่พัฒนา ต.หนองซิม อ.แหลมสิงห์ จ.จันทบุรี พระครูสุจิตร์ กิตติวัฒน์ รองเจ้าคณะจังหวัดจันทบุรี เจ้าอาวาสวัดบ้านอ่าง ต.อ่างศิระ อ.มะขาม พร้อมด้วยนายวิสุทธิ ประกอบความดี รองผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรี นำพระภิกษุสงฆ์ หัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการเหล่ากาชาดแม่บ้านมหาดไทย ผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ ผู้นำชุมชน และประชาชน ร่วมเป็นเกียรติและเป็นสักขีพยาน พร้อมแสดงความยินดีกับนายบุญช่วย เจริญพร และครอบครัว ที่ได้รับบ้านสังฆประชานุเคราะห์คณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรี ของคณะสงฆ์อำเภอแหลมสิงห์ หลังที่ 15 ประจำปีพ.ศ.2566 สำหรับโครงการบ้านสังฆประชานุเคราะห์คณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรี สร้างขึ้นตามมติคณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรีเมื่อต้นปี พ.ศ.2564 ที่ให้แต่ละอำเภอสร้างบ้านเพื่ออนุเคราะห์ผู้ยากไร้ ผู้ชรา ผู้พิการ ผู้ยากจน หรือผู้ประสบภัยพิบัติไม่มีที่อยู่อาศัย โดยให้มีการจัดตั้งกองทุนสังฆประชานุเคราะห์ในระดับอำเภอและระดับจังหวัด เพื่อช่วยเหลือประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอของตนโดยรวบรวมทุนทรัพย์ สิ่งของ และความร่วมมือต่าง ๆ สร้างบ้านตามโครงการบ้านสังฆประชานุเคราะห์ คณะสงฆ์จันทบุรี อย่างน้อยอำเภอละ 1 หลังต่อปี หรือตามความสามารถเท่าที่คณะสงฆ์พึงทำได้

โดยเจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรราชจารย์ กรรมการมหาเถรสมาคม ประธานฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม ได้ทำข้อตกลงความร่วมมือ กับนายสุทธิพงษ์ จุลเจริญ ปลัดกระทรวงมหาดไทย และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เพื่อให้เกิดความร่วมมือบทบาทการเกื้อหนุนวัดและชุมชนให้มีความสุขอย่างยั่งยืน และจังหวัดบูรณาการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข โดยมีจังหวัดจันทบุรีเป็นจังหวัดนำร่องต้นแบบ ทางฝ่ายคณะสงฆ์และทางฝ่ายราชการ โดยพระเดชพระคุณพระราชธรรมเมธี เจ้าคณะจังหวัดจันทบุรี และนายมนต์สิทธิ์ ไพศาลธนวัฒน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรี ได้ร่วมมือกันขับเคลื่อนภาคีเครือข่ายให้เกิดการแก้ปัญหาความยากจน ตามที่แสดงขึ้นในระบบ TP MAP ของกระทรวงมหาดไทย และการแก้ปัญหาเชิงรุกในพื้นที่ โดยมีผู้นำทาง

ศาสนา ท้องที่ ท้องถิ่น เป็นผู้นำการขับเคลื่อน บูรณาการ 7 ภาควิชาเครือข่าย จนกระทรวงมหาดไทยได้ประกาศให้ คณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรีเป็นต้นแบบในด้านการสาธารณสงเคราะห์

ในการนี้ รองเจ้าคณะจังหวัดจันทบุรี พร้อมด้วยรองผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรี หัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการเหล่ากาชาด แม่บ้านมหาดไทย ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ ผู้นำชุมชน และประชาชน ร่วมเป็นเกียรติ และเป็นสักขีพยานในการมอบบ้านสังฆประชาชนเคราะห์หลังที่ 15 ให้แก่นายบุญช่วย เจริญพรและครอบครัว ที่ได้ขอความช่วยเหลือให้ทางคณะสงฆ์ให้เข้ามาสร้างบ้านให้ใหม่ เนื่องจากบ้านหลังเก่าทรุดโทรม ไม่สามารถกันลมและฝนได้ โดยทางคณะสงฆ์ได้ให้ทุนทรัพย์ เป็นค่าวัสดุ จำนวน 100,000 บาท และค่าดำเนินการอื่น ๆ อีก 30,000 บาท รวมใช้ทุนทรัพย์ในการสร้างบ้านจำนวน 130,000 บาท ซึ่งการสร้างบ้านในครั้งนี้ได้รับความร่วมมือร่วมใจจากท่านผู้นำชุมชน โดยการนำของท่านผู้ใหญ่บ้าน และชาวบ้านที่มาช่วยกันสร้างบ้านจนแล้วเสร็จ (จรัส บรรยงค์เสนา, 2568)

พระราชธรรมเมธี เจ้าคณะจังหวัดจันทบุรี เจ้าอาวาสวัดโค้งสนามเป่า ประธานกองทุนสังฆประชาชนเคราะห์ พร้อมด้วยพระครูสุจิตกิตติวัฒน์ และพระมหาชนก เขมกาโม รองเจ้าคณะจังหวัดจันทบุรี รวมทั้ง นายมนต์สิทธิ์ ไพศาลธนวัฒน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรี ได้นำพระสังฆาธิการ พระภิกษุสงฆ์ หัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ร่วมเป็นสักขีพยานในการมอบบ้านเลขที่ 92/2 ซอยหนองประดู่ ม.6 บ้านคลองพร้าว ต.คลองใหญ่ อ.โป่งน้ำร้อน ให้ครอบครัว นางสาวมาลา สันโชติ ที่ได้รับบ้านสังฆประชาชนเคราะห์คณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรี จากคณะสงฆ์อำเภออำเภโป่งน้ำร้อน เป็นหลังที่ 10 ประจำปี 2566

สำหรับโครงการบ้านสังฆประชาชนเคราะห์คณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรี สร้างขึ้นตามมติคณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรี เมื่อต้นปี พ.ศ.2564 ที่กำหนดให้แต่ละอำเภอสถสร้างบ้านเพื่ออนุเคราะห์ผู้ยากไร้ ผู้ชรา ผู้พิการ ผู้ยากจน ผู้ด้อยโอกาส รวมถึงผู้ประสบภัยพิบัติไม่มีที่อยู่อาศัย โดยให้มีการจัดตั้งกองทุนสังฆประชาชนเคราะห์ในระดับอำเภอ และระดับจังหวัดเพื่อช่วยเหลือประชาชน ซึ่งคณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรีได้ ก่อสร้างและส่งมอบบ้านสังฆประชาชนเคราะห์รวมหลังนี้เป็นหลังที่ 48 ขณะที่ นางสาวมาลา สันโชติ เผยว่า ตนประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป และได้อาศัยอยู่กับหลานสาวเพียง 2 คนในที่ดินของญาติ ซึ่งสภาพที่อยู่อาศัยค่อนข้างชำรุดทรุดโทรม และไม่เหมาะสมต่อการอยู่อาศัย อีกทั้งยังมีสภาพความเป็นอยู่แออัดคับแคบ ขัดสน คณะสงฆ์จึงได้พิจารณาช่วยเหลือ และได้สร้างบ้านสังฆประชาชนเคราะห์ให้ โดยได้รับเมตตาจากคณะสงฆ์อำเภโป่งน้ำร้อน ในการสนับสนุนปัจจัยดำเนินโครงการที่มีข้าราชการ และประชาชนร่วมบริจาคสมทบทุนในการก่อสร้าง และยังได้รับความร่วมมือจากประชาชน ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ท้องที่ และหน่วยงานราชการสนับสนุนกำลังพลจากกองร้อยอาสาสมัครรักษาดินแดน อ.โป่งน้ำร้อน จนโครงการจนประสบความสำเร็จ ภายใต้งบประมาณทั้งสิ้น 100,000 บาท (ผู้จัดการออนไลน์, 2568)

จังหวัดจันทบุรี มอบ “บ้านพระทำ 1” ในอุปถัมภ์กองทุนสังฆประชาชนเคราะห์คณะสงฆ์ อ.แก่งหางแมว จ.จันทบุรี แก่ประชาชนที่ประสบปัญหาภัยยากจนไม่มีที่อยู่อาศัย ให้ได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

นายวิฑูรย์ ศรีนาม ผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรี พร้อมคณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรี หัวหน้าส่วนราชการ ทหาร ตำรวจ ผู้นำชุมชน และประชาชน ได้ร่วมมอบ “บ้านพระทำ 1” ที่บริเวณบ้านพระธรรม อ.แก่งหางแมว จ.จันทบุรี ซึ่งเป็นโครงการในอุปถัมภ์กองทุนสังฆประชาชนเคราะห์คณะสงฆ์ ให้แก่ นายกมล และนางสมศรี ประชุมวัตร 2 สามิภรรยาซึ่งประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป และเข้าข่ายประสบปัญหายากจนไม่มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง ปลอดภัยหลังบ้านเดิมถูกไฟไหม้โดย “บ้านพระทำ 1” เลขที่ 57/1 ม.2 ต.ขุนซ่อง อ.แก่งหางแมว ได้เริ่มดำเนินการก่อสร้างมาตั้งแต่วันที่ 26 ส.ค.2562 จนแล้วเสร็จในวันที่ 25 ก.ย.2562 รวมระยะเวลาดำเนินการ 32 วัน ค่าก่อสร้างเป็นเงินจำนวนเงิน 112,904 บาท ส่วนแรงงานได้รับความเมตตาจากคณะสงฆ์อำเภอแก่งหางแมว นำพระภิกษุ สามเณรในแต่ละวัดร่วมดำเนินการก่อสร้างเองในทุกวัน โดยมีข้าราชการ ผู้นำชุมชน และชาวบ้านในพื้นที่เข้าร่วม มีจุดประสงค์ที่การช่วยเหลือผู้ยากไร้ให้ได้มีที่อยู่อาศัยที่ดี มีความปลอดภัย มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ได้ดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุขอย่างพอเพียง เป็นการยกระดับชีวิตของผู้ยากไร้และด้อยโอกาสในสังคม (ผู้จัดการออนไลน์, 2568)

วัดกับบ้าน หรือพระสงฆ์กับชาวบ้านนั้น ไม่ว่าครั้งสมัยพุทธกาล หรือสมัยปัจจุบันย่อมต้องมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันไม่ทางใดก็ทางหนึ่งเสมอ เพราะวัดและพระสงฆ์เป็นสถาบันหลักเป็นสถาบันสำคัญทางพระพุทธศาสนาที่มีความผูกพันเกื้อกูลซึ่งกันและกัน และกับชุมชนชาวบ้านมาเป็นระยะเวลายาวนานนับตั้งแต่เริ่มแรกของการมีวัดเกิดขึ้นในพระพุทธศาสนา ซึ่งมีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องสาธารณสงเคราะห์ ไว้ดังนี้

คณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรี มีการดำเนินงานด้านสาธารณสงเคราะห์ตามแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา จากนโยบายสู่การปฏิบัติระดับจังหวัด ด้วยหลักการปฏิบัติ 4 หลัก คือ 1) สงเคราะห์ 2) เกื้อกูล 3) พัฒนา 4) บูรณาการ โดยในยามปกติพระสงฆ์ทำหน้าที่ธำรงตนเป็นแบบอย่าง และคอยให้คำปรึกษา รวมทั้งเป็นผู้นำในการพัฒนาเปลี่ยนแปลงสังคมไปในทางที่ถูกที่ควร จะเห็นได้จากการที่พระสงฆ์เป็นผู้นำในการจัดการชุมชน จัดการป่า จัดการน้ำ และจัดการวัดให้เป็นศูนย์เรียนรู้ เป็นศูนย์ฝึกสัมมาชีพ เป็นต้น สำหรับในภาวะวิกฤตประเทศชาติมีสาธารณภัยเกิดขึ้น คณะสงฆ์เป็นองค์กรที่สำคัญในการประสานศรัทธาของสาธุชน สนับสนุนภาครัฐในการเข้าไปช่วยเหลือเกื้อกูล บรรเทาความทุกข์ทรมาน ด้วยวัตถุสิ่งของจำเป็นเบื้องต้น ที่สำคัญคือ พระสงฆ์สามารถเข้าไปมีส่วนช่วยบรรเทาทุกข์ทางใจ โดยการนำหลักธรรมไปประคับประคองจิตใจให้ผู้ประสบภัยก้าวพ้นภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้น ภายใต้วิสัยทัศน์ “พระพุทธศาสนามั่นคง พุทธศาสนิกชน ดำรงคุณธรรม นำสังคมมีสุข”

งานสาธารณสงเคราะห์ตามแผนปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา จังหวัดจันทบุรี

คณะสงฆ์จันทบุรีกำหนดกลยุทธ์ของงานสาธารณสงเคราะห์ไว้ในแผนยุทธศาสตร์ มีรายละเอียดดังนี้คือกลยุทธ์ที่ 3 ร่วมมือภาคีเครือข่ายให้เกิดสัมฤทธิ์ผล เพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์กระบวนการบริหารจัดการภายใน มีการดำเนินโครงการส่งเสริมความร่วมมือภาคีเครือข่าย โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้คือ 1) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือภาคีเครือข่ายทางพระพุทธศาสนา 2) เพื่อบูรณาการความร่วมมือภาคีเครือข่ายทั้งหน่วยงานภายในและภายนอก 3) เพื่อพัฒนาความร่วมมือให้มั่นคง ต่อเนื่อง ยั่งยืน มีกิจกรรมและการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. จัดทำระบบภาคีเครือข่ายทางพระพุทธศาสนาของจังหวัด
2. จัดกิจกรรมส่งเสริมความร่วมมือภาคีเครือข่ายระหว่างองค์กรคณะสงฆ์และหน่วยงานภายนอก ประกอบด้วย กิจกรรมฉาบปูนทาสีกำแพงวัดพระธาตุนครจังหวัดจันทบุรี และกิจกรรมส่งเสริมความร่วมมือระหว่างศาสนา

3. กิจกรรมส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในองค์กรคณะสงฆ์
4. กิจกรรมส่งเสริมความร่วมมือภาคีเครือข่ายทางวิชาการกับหน่วยงานภายนอก
5. กิจกรรมเรียนรู้ชุมชน (บวร)
6. จัดตั้งกองทุนเพื่อกิจการพระพุทธศาสนาจังหวัดจันทบุรี
7. ติดตาม ประเมินผล การดำเนินกิจกรรม

กลยุทธ์ที่ 10 จัดทำแหล่งงบประมาณสนับสนุนกิจการพระพุทธศาสนา เพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์ที่ 4 มีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา มีการดำเนินโครงการ สาธารณสงเคราะห์เพื่อสังคม โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้คือ 1) เพื่อกำหนดรูปแบบ วิธีการ และแนวทางสาธารณสงเคราะห์เพื่อสังคม 2) เพื่อพัฒนางานสาธารณสงเคราะห์ให้เป็นระบบอย่างมีประสิทธิภาพ 3) เพื่อจัดตั้งและบริหารกองทุนด้านสาธารณสงเคราะห์ มีกิจกรรมและการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. กำหนดรูปแบบ วิธีการ และแนวทางสาธารณสงเคราะห์เพื่อสังคมตามรูปแบบคู่มือระบบงานสาธารณสงเคราะห์ของ มหาเถรสมาคม
2. สื่อสารแนวทางการทำงานด้านสาธารณสงเคราะห์ให้พระสงฆ์และศาสนบุคคล
3. จัดตั้งศูนย์สาธารณสงเคราะห์ประจำจังหวัดจันทบุรี
4. ดำเนินกิจกรรมสาธารณสงเคราะห์ ประกอบด้วย กิจกรรมเยี่ยมผู้ป่วยติดเตียงคณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรี กิจกรรมสนับสนุนการสาธารณสงเคราะห์จังหวัด กิจกรรมกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์คณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรี กิจกรรมช่วยเหลือผู้ประสบภัยในภาวะวิกฤต
5. คัดเลือกผู้มีผลงานด้านสาธารณสงเคราะห์ดีเด่น
6. สื่อสารองค์ความรู้จากผู้เชี่ยวชาญด้านสาธารณสงเคราะห์
7. จัดตั้งกองทุนด้านสาธารณสงเคราะห์จังหวัดจันทบุรี
8. สื่อสาร ประชาสัมพันธ์ระดมทุนเพื่อสมทบกองทุนด้านสาธารณสงเคราะห์
9. ติดตาม ประเมินผล การดำเนินกิจกรรม

งานสงเคราะห์ด้านสุขภาพของคณะสงฆ์

ในหลายพื้นที่เครือข่ายประชาชนในชุมชนจับมือกับพระสงฆ์ทำข้อตกลงร่วมกัน บางพื้นที่ขึ้นป้ายเลยว่า พวกเขาจะมีมาตรการและมีการแบ่งหน้าที่กันชัดเจน เลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติกล่าวและย้ำด้วยว่า

แม้สถานการณ์การระบาดจะดีขึ้นในอนาคตแต่สถานการณ์แทรกซ้อนด้านสังคมยังตามมา สช.จึงตั้งศูนย์ประสานปฏิบัติการรวมพลังพลเมืองตื่นรู้ ช่วยชาติสู้ภัยโควิด 19 (ศรค.) พร้อมนำเรื่องเล่าพลังชุมชนสู้ภัยโควิดที่เป็นตัวอย่างดี ๆ ในการขับเคลื่อน ส่งให้ภาคีเครือข่ายได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้อีกด้วย ขณะที่นายกิตติพงษ์ เกิดฤทธิ์ ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นกล่าวว่างานหลักคือการสนับสนุนให้คำปรึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้เข้มแข็งและสามารถจัดการพื้นที่ที่สาธารณะได้ส่วนธรรมนูญพระสงฆ์ก่อนหน้านี้มีโครงการวัดประชารัฐ สร้างสุข รวมทั้งมีโครงการ 1 วัด 1 อบต. และในปี 2562 ขยายมาที่ศาสนาอื่นด้วยการเกิดของธรรมนูญพระสงฆ์จึงเป็นเรื่องที่มีประโยชน์ร่วมกันของทุกส่วน“พระถือเป็นต้นแบบที่ประชาชนนับถือ และวัดเป็นที่ได้รับความสันทัดใจ ห่วงหมัดกำลังใจ อบต.มีหอกระจายข่าวทั่วประเทศอาจให้พระช่วยสร้างการรับรู้และทำให้ประชาชนมีสติได้ด้วย”

นายสาโรจน์ กาลศิริศิลป์ ผู้อำนวยการสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กล่าวว่า สำนักงานรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพระและวัดเสนอต่อมหาเถรสมาคมผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการต่าง ๆ รวมทั้งมาตรการที่เกี่ยวข้องกับพระที่กลับจากแสวงบุญจากต่างประเทศ เช่น อินเดีย ก็ต้องทำตามคำสั่งรัฐบาลเข้าสู่การกักตัว 14 วันขณะนี้ก็มีพระสงฆ์ 226 รูปที่อยู่ระหว่างการกักตัวสำหรับโครงการโรงงานโดยพระดำริสมเด็จพระสังฆราชฯ นั้น ปัจจุบันมีวัดที่จัดโรงงานอยู่ 600 กว่าแห่งกระจายอยู่เกือบทุกจังหวัด ประชาชนที่ต้องการไปรับทานจากวัดสามารถติดตามที่สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด (พศจ.) และวงเสวนายังได้เปิดให้พระสงฆ์ในพื้นที่ต่าง ๆ ที่มีบทบาทมาร่วมแลกเปลี่ยน เช่น พระครูปลัดบัณฑิต อินทเมธี จากสำนักปฏิบัติธรรมป่าโมกข์ธรรมาราม อ.อรัญประเทศ จ.สระแก้ว ยกตัวอย่างว่าสำนักปฏิบัติธรรมได้จัดตั้งเป็นศูนย์กักตัวเพื่อสังเกตอาการด้วยสิ่งสำคัญคือต้องสื่อสารทำความเข้าใจกับชุมชนโดยรอบเพื่อให้ผ่อนคลายความหวาดกลัวผู้ที่ต้องกักตัว ในกรณีการดูแลกลุ่มเปราะบาง เช่น ผู้ป่วยระยะสุดท้าย ผู้ป่วยติดเตียงในชุมชนนั้น พระภิกษุดา ขนติกโร จากวัดห้วยยอด จ.ตรัง ร่วมแลกเปลี่ยนว่า อสม.มีบทบาทสูงในการให้ความรู้และดูแลผู้ป่วยกลุ่มเปราะบางด้วยมาตรการที่เข้มงวดขึ้นอีกทั้งวัดยังร่วมกับ อสม. สำนวณบ้านต่าง ๆ เพื่ออัปเดตข้อมูลผู้ป่วยและกลุ่มเปราะบางในชุมชน

สำหรับบทบาทของพระคิลานุปัฏฐากภายใต้การขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์พระวิสุทธิ ฐิตวิสุทธิโธ วัดสวนดอก จ.เชียงใหม่ ร่วมแลกเปลี่ยนว่า มีการจัดเวทีทำความเข้าใจให้ความรู้ และเครื่องมือป้องกัน รวมทั้งลงพื้นที่ร่วมกับ รพ.สต. อสม. เพื่อให้ความรู้และให้กำลังใจกับประชาชน ทั้งนี้ ประเทศไทยมีพระคิลานุปัฏฐากจำนวน 6 พันกว่ารูปทั่วประเทศ พระครูโพธิวิรุณ วัดโพธิการาม อ.ปทุมรัตน์ จ.ร้อยเอ็ด ฝ่ายสาธารณสุขสงเคราะห์กล่าวว่าพระมีการคุยกันเรื่องการจัดการกองทุนศาสนสงเคราะห์ในแต่ละอำเภอเพื่อช่วยเหลือยามจำเป็น รวมทั้งทำวิดีโอเผยแพร่ทางเฟซบุ๊กเพื่อให้ความรู้ในการดูแลของพระด้วยตนเองและเทศน์ให้ประชาชนรับรู้ด้านพระสาธิตวิธีปัญญา ผู้อำนวยการสถาบันธรรมมาภิวัฒน์ จ.ลำปาง กล่าวว่าปัญหาที่ตามมาคือปัญหาจิตใจ เช่น ภาวะซึมเศร้า

และการฆ่าตัวตาย ดังนั้น ช่วงนี้พระจึงควรมีบทบาทในการเข้าไปลอบประโลมประชาชน ขณะนี้ทำผ่านเครือข่ายสถานีวิทยุคลื่นสีขาวเพื่อชาวประชา รวมทั้งผ่านทางเฟซบุ๊กไลฟ์ ยูทูบ อีกด้วย ส่วนที่กำลังทำคือสายด่วนเพื่อเปิดให้ประชาชนโทรเข้ามาปรึกษาในเขตภาคเหนือ

เมื่อเข้าสู่สถานการณ์ความเป็นความตาย พระภิกษุสงฆ์จำต้องปรับเปลี่ยนกฎทางศาสนาบางประการ เพื่อผันเข้าช่วยเหลือผู้คนในห้วงวิกฤตโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19)

หนึ่งในวัด ที่เป็นสถานที่พึ่งและศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน คือ วัดสุทธิวาราม เป็นวัดหนึ่งที่ได้ปรับเปลี่ยนจากสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เป็นศูนย์พักคอยเพื่อช่วยเหลือผู้ติดเชื้อโควิด-19 ในสถานการณ์โรคระบาดไวรัสโควิด-19 พระสงฆ์ประจำวัดได้ปรับเปลี่ยนหน้าที่จากการปฏิบัติธรรมทางศาสนา มาช่วยเหลือญาติโยม แต่ยังคงไม่ละทิ้งหน้าที่ของสงฆ์

แม้การใส่ชุดพร้อมอุปกรณ์ป้องกันตนเอง หรือ Personal Protective Equipment (PPE) เพื่อออกเยี่ยมชาวบ้าน จะไม่ใช่หนึ่งในกิจของสงฆ์มาก่อน แต่พระอาจารย์ยอมผ่อนปรนกฎเกณฑ์บางอย่างเพื่อช่วยเหลือชีวิตคน อย่างไรก็ตาม กฎบางอย่างก็ไม่สามารถผ่อนปรนได้เช่นกัน เช่น พระอาจารย์เองก็ยังคงฉันทวันละ 2 มื้อตามปกติ โดยเฉพาะช่วงเย็นหลังจากออกไปตรวจเยี่ยม ช่วยเหลือชาวบ้าน ร่างกายจะเหนื่อยล้ามาก พระอาจารย์ทำได้เพียงพยายามดื่มนมมาก ๆ เพื่อบรรเทาอาการล้าและหิว

“ถ้าโดยตรงแล้วอาจจะไม่ใช่กิจของสงฆ์ แต่ถ้าเรามองในเรื่องของมนุษยธรรม พระได้เห็นความเดือดร้อน ความทุกข์ยากของสังคม ด้วยฐานะที่พระสงฆ์เป็นที่พึ่งทางใจ เป็นผู้ที่ย่วยวยาความทุกข์ร้อน เพราะฉะนั้นหลวงพี่เชื่อว่าการลงไปพูดคุย ไปเยี่ยมยา แบบนี้เรียกว่า ธรรมะโอสธ ทำให้ชุมชนมีกำลังใจ สามารถผ่านปัญหานี้ไปได้” พระมหาพร้อมพงษ์ ปกสสรจิตโต ผู้ช่วยเจ้าอาวาสกล่าวกับเบนาร์นิวส์

วัดสุทธิวาราม นำโดย พระสุธีรัตนบัณฑิต รศ.ดร. เจ้าอาวาสวัดสุทธิวาราม พร้อมด้วย พระมหาพร้อมพงษ์ ปกสสรจิตโต ผู้ช่วยเจ้าอาวาส และคณะสงฆ์ ร่วมกันผันวัดให้เป็นพื้นที่ช่วยเหลือผู้ติดเชื้อโควิด-19 แบบครบวงจร ซึ่งเริ่มจากการแยกกักตัวผู้ป่วยโควิด-19 ในชุมชน (community isolation) โดยปรับเปลี่ยนวัดให้เป็นศูนย์พักคอยสำหรับผู้ป่วยเคสสีเขียว ทั้งมารักษาและพระสงฆ์ มีการลงพื้นที่ชุมชนตรวจหาเชื้อเชิงรุกสำหรับผู้ที่มีความเสี่ยงสูง นำชุดตรวจโควิดแบบเร่งด่วนมาใช้ สำหรับตรวจหาโปรตีนหรือแอนติเจนของเชื้อก่อไวรัสโควิด-19 (antigen test kit) ออกตรวจเยี่ยมตามบ้านผู้ป่วยที่เข้าโครงการแยกกักตัวในบ้าน (home isolation) รวมทั้งมอบยา อาหาร และถุงยังชีพ ทำอาหารสำหรับศูนย์พักคอยและแจกคนในชุมชน มีบริการรับ-ส่งผู้ป่วยติดเชื้อ และรับศพผู้ติดเชื้อมาดำเนินการฌาปนกิจที่วัด

ในช่วงแรกที่วัดทำเป็นศูนย์พักคอย ได้ติดปัญหาเรื่องกฎระเบียบของทางเขตสาทร ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่ต้องใช้ใบผลตรวจแบบจากโรงพยาบาล เรื่องการต้องทำเรื่องติดต่อผ่านเขตสาทร หรือเรื่องที่ต้องเป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตสาทรเท่านั้น ถึงจะสามารถเข้าศูนย์พักคอยได้

ผู้ที่ไม่สามารถเข้าถึงระบบพวกนี้ได้มีเป็นจำนวนมาก ทำให้ไม่สามารถเข้าสู่ศูนย์พักคอยได้ จึงเกิดเป็นไอเดีย “พระไม่ทิ้งโยม” ขึ้นมา เกิดจากกลุ่มของพระและจิตอาสา โดยจะเป็นการลงพื้นที่ตรวจเชิงรุกกับผู้ที่มีความเสี่ยงสูง และตรวจเยี่ยมผู้ป่วยติดเตียงที่บ้าน มีการให้ยาบรรเทาและตามดูอาการ ภายหลังจากการดำเนินการพูดคุยและกอดดันจากเจ้าอาวาส ทางเขตจึงยอมปลดล็อกกฎระเบียบ ทำให้สามารถรับผู้ป่วยติดเตียงเข้าสู่ศูนย์พักคอยได้มากขึ้น

ในการตรวจเยี่ยมหลายครั้ง มักหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องถูกตัวสีกา ทำให้เกิดความสงสัยว่าไม่อาบัติหรือ ซึ่งพระมหาพร้อมพงษ์ให้เหตุผลว่า “มันแล้วแต่เจตนาของโยม” ทั้งนี้ในวัดยังมีโรงครัวที่ทำอาหาร สำหรับแจกผู้ป่วยในศูนย์พักคอยที่วัด และแจกคนในชุมชนโดยรอบวัดอีกด้วย แรงงานก็คือ พระสงฆ์ และครู จากโรงเรียนวัดสุทธวราราม มีการทำอาหารแยกสำหรับฆราวาส และพระสงฆ์ รวมทั้งอาหารอิสลามด้วยซึ่งการทำอาหารในแต่ละวัน จะมีพระมหาศิริพรรณ เป็นผู้รับผิดชอบในการทำอาหาร หลวงพี่จะพยายามทำอาหารที่ไม่ซ้ำซากและจำเจ รวมทั้งยังมีการตกแต่งหน้าตาของอาหารให้น่ารับประทาน “หลวงพี่เชื่อว่า อาหารที่รสชาติอร่อยและดูน่ากิน จะทำให้คนที่รับประทานมีความสุข” พระมหาศิริพรรณ วสนโต กล่าวกับเบนาร์นิวส์ (พระมหาศิริพรรณ วสนโต, 2564)

การสาธารณสุขสงเคราะห์ประชาชนขัดกับพระธรรมวินัยหรือไม่

นักปราชญ์ด้านพระพุทธศาสนานามปากกาว่า ป.อ.ปยุตโต ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับงานสาธารณสุขสงเคราะห์ไว้ว่า หน้าที่และความผูกพันโดยหลักธรรม คำสั่งสอนในพระพุทธศาสนา ทั้งฝ่ายธรรมและฝ่ายวินัย ได้กำหนดให้ชีวิตของพระสงฆ์ เกี่ยวเนื่องและผูกพันอยู่กับสังคมโดยพื้นฐานทีเดียว ชีวิตสังคมของพระสงฆ์นี้ อาจแยกได้เป็น 2 ส่วน คือ ความสัมพันธ์ภายในสังคมสงฆ์ ระหว่างพระสงฆ์ด้วยกันเอง และความสัมพันธ์ในสังคมส่วนรวม ระหว่างพระสงฆ์กับคฤหัสถ์ ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์ด้วยกัน ชีวิตสังคมเป็นข้อผูกพันและสำคัญเพียงไร จะเห็นได้ชัดเจนจากบทบัญญัติต่าง ๆ ในวินัยของสงฆ์ มีการอยู่ร่วมกันเป็นวัด การกำหนดเขตสีมาอุโบสถ การปวารณา การกรณากฐิน พุทธบัญญัติที่ให้สงฆ์เป็นใหญ่ในกิจการต่าง ๆ ซึ่งเรียกว่าสังฆกรรม มีการอุปสมบท การระงับอธิกรณ์ เป็นต้น ตลอดจนข้อกำหนดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีการเคารพกันตามอาวุโสเป็นต้น ซึ่งในที่นี้ ไม่มีความจำเป็นจะต้องชี้แจงแต่อย่างใด

ส่วนในด้านความสัมพันธ์กับคฤหัสถ์นั้น พระสงฆ์ถูกกำหนดให้ต้องฝากชีวิตความเป็นอยู่ไว้กับคฤหัสถ์ เริ่มแต่อาหารซึ่งพระสงฆ์เป็นอยู่ด้วยบิณฑบาต คืออาหารที่คฤหัสถ์ถวาย ตลอดถึงปัจจัย 4 อย่างอื่น ๆ และความ เป็นอยู่ที่ต้องอาศัยคฤหัสถ์เป็นประจำ เป็นข้อบังคับอยู่ในตัวให้ชีวิตของพระสงฆ์ผูกพันอยู่กับสังคมของคฤหัสถ์ ความผูกพันนี้ มิได้มีกำหนดแต่ในฝ่ายวินัยอย่างเดียวเท่านั้น แม้ในทางธรรม ก็มีพุทธพจน์ตรัสสอนและเตือนพระสงฆ์ให้ระลึกละเมอในภาวะนี้ เพื่อให้เกิดความสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ และความรู้สึกรับผิดชอบของตน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2568) เช่น

“บรรพชิตพึงพิจารณาเนือง ๆ ว่า ความเป็นอยู่ของเราเนื่องด้วยผู้อื่น วันคืนล่วงไป ๆ บัดนี้ เราทำอะไรอยู่”
“ภิกษุทั้งหลาย สมัยที่ไม่เหมาะสมสำหรับบำเพ็ญเพียร มี 5 อย่างดังนี้ คืออีกประการหนึ่ง สมัยที่มีทุกข์ภัย ข้าว

เสียหาย หาบิณฑบาตได้ยาก ไม่สะดวกที่จะยังอัตภาพให้เป็นไปด้วยการแสวงหาบิณฑบาต นี่เป็นสมัยที่ไม่เหมาะสมสำหรับบำเพ็ญเพียรข้อที่สาม อีกประการหนึ่ง สมัยที่มีภัย มีการก่อความกำเริบในป่าดง ชาวชนบทพากันขึ้นยานอพยพหนีไป นี่เป็นสมัยที่ไม่เหมาะสมสำหรับบำเพ็ญเพียรข้อที่สี่” หน้าที่ทางสังคมของพระสงฆ์ เกิดขึ้นเพราะความผูกพันในด้านความเป็นอยู่นี้เป็นสำคัญส่วนหนึ่ง นอกจากนั้น เมื่อกล่าวในแง่คุณธรรม พระสงฆ์ก็ย่อมมีหน้าที่จะต้องช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ ด้วยอาศัยเมตตาและกรุณาธรรมของตน พุทธพจน์ที่ตรัสสอนเกี่ยวกับหน้าที่ทางสังคมของพระสงฆ์ มีอยู่มาก พระพุทธเจ้าได้ตรัสสอนหน้าที่นี้ ตั้งแต่ทรงเริ่มประกาศพระศาสนาทีเดียว ดังจะเห็นได้จากพุทธพจน์ ในการส่งพระสาวกออกประกาศพระศาสนา เป็นต้น เช่น

“ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงจาริกไป เพื่อประโยชน์และความสุขของชนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ทั้งหลาย” (วิ.มहा.3/42/39) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) อย่างไรก็ตามงานสังคมสงเคราะห์ควรจะมีหลักการใหญ่ ๆ ว่า สงเคราะห์ เพื่อให้เขาช่วย ตนเองได้ คือทำให้เขารู้และสามารถช่วยตัวเองได้ จะเป็นการสงเคราะห์ที่มีผลยั่งยืนและมีผลจริง จะสงเคราะห์ตะพิดมีแต่ทำให้คนอ่อนแอ สงเคราะห์ด้วยวัตถุมากไป ก็ทำให้โง่งม จะต้องสงเคราะห์ให้ เขาฉลาดขึ้น ให้รู้ว่าอะไรเป็นอะไร ชีวิตเป็นอย่างไร เกิดมาทำไม จะต้องทำอะไร จะต้องให้เขาตั้งหน้า ช่วยตนเองก่อน การสงเคราะห์ไม่จำเป็นต้องเป็นการให้การช่วยเหลืออะไรเสมอไป สิ่งใดเป็นการ กระทำให้ดีขึ้นก็เป็นการสงเคราะห์ทั้งนั้น แม้ว่าสิ่งนั้นจะไม่เป็นที่พอใจแก่ผู้ถูกสงเคราะห์ก็ตาม มันก็ ยังเป็นการสงเคราะห์อยู่นั่นเอง ในทางพระพุทธศาสนา แม้พระพุทธเจ้าเอง พระองค์ก็ทรงสงเคราะห์ ภิกษุด้วยการชี้โทษ ตักเตือนในเรื่องต่าง ๆ และการที่มัวสงเคราะห์อย่างถูกอกถูกใจเสมอไป มันอาจ เป็นการทำลายสังคมขึ้นมาได้ (พุทธทาสภิกขุ, 2525) ดังนั้น การสังคมสงเคราะห์ ควรสงเคราะห์สิ่งต่อไปนี้ (พุทธทาสภิกขุ, 2537)

สรุปได้ว่า การสะท้อนเสียงของสังคมในลักษณะที่เป็นภาพลอบอาจจะมีอยู่บ้างเช่น งานให้สิ่งของหรือการช่วยเหลือประชาชนในเมื่อเกิดภัยทางธรรมชาติต่าง ๆ หรือโรคภัยเป็นกิจของสงฆ์หรือไม่ อาจจะเป็นคำตอบที่ไม่ควรตอบ แต่ว่าในทางวิชาการมองว่าการที่มีผู้เห็นต่างในลักษณะที่ไม่ตรงกับความเป็นจริงนั้น สามารถที่จะให้แนวคิดหรือให้หลักการที่เป็นประโยชน์ได้คือคณะสงฆ์มีบทบาทหน้าที่ในการศึกษาพระธรรมวินัยและเผยแผ่พระพุทธศาสนาในลักษณะที่ตามคำสอนของพระพุทธเจ้า ถ้าเปรียบเทียบในสมัยพุทธกาลการจะมาทำในลักษณะสาธารณสงเคราะห์นั้นอาจจะมีน้อย ส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะการเผยแผ่มากกว่าการให้สิ่งของแต่ในปัจจุบันสังคมเปลี่ยนไปคณะสงฆ์ต้องปรับเปลี่ยนไปตามยุคตามสมัย จึงเห็นภาพในการที่เกิดอุทกภัย วาตภัยหรือแผ่นดินไหว รวมถึงโรคภัยไข้เจ็บ คณะสงฆ์มีการเปิดวัดให้เป็นสถานที่พักพิงสำหรับผู้ประสบภัยหรือว่าการแจกอาหารต่าง ๆ จนเป็นเป็นบทบาทที่สามารถทำได้เพราะในปัจจุบันนี้ถ้าจะหลีกเลี่ยงถ้าทำวินัยคืออาจจะไม่ต้องทำกับข้าวเองที่เป็นวินัยในข้อของการไม่ควรให้พระภิกษุทำกับข้าวด้วยตนเองเพื่อไม่ให้ยึดติดในรสชาติของอาหาร เป็นต้น คณะสงฆ์จึงมีบทบาทที่หลากหลายและปรับเปลี่ยนไปตามยุคตามสมัยแต่สามารถที่จะรักษาพระธรรมวินัย

พระราชบัญญัติสงฆ์ รวมถึงกฎหมายได้สามารถที่จะอยู่กับสังคมได้อย่างกลมกลืนและทำประโยชน์ให้เกิดแก่ประเทศชาติได้

สรุป

การบริหารจัดการด้านสาธารณสุขสงเคราะห์โดยเฉพาะอย่างยิ่งการช่วยเหลือผู้ยากไร้ในจังหวัดจันทบุรีเป็นการทำตามพันธกิจของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นไปโดยความเรียบร้อยโดยเน้นให้เป็นไปตามพระธรรมวินัยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์และกฎหมายเถรสมาคมต่าง ๆ การดำรงชีวิตโดยปัจจัย 4 ของประชาชนเมื่อเกิดอุทกภัย วาตภัยรวมถึงแผ่นดินไหวหรือโรคภัยต่าง ๆ นั้นคณะสงฆ์มีบทบาทที่จะเข้าไปช่วยในการทำนุบำรุงและช่วยบรรเทาความทุกข์ของประชาชนโดยมีการสร้างบ้านสงฆราชประชานุเคราะห์เกิดขึ้น โดยมติดมหาเถรสมาคมโดยเจ้าคณะจังหวัดจันทบุรีได้มีนโยบายในการจัดตั้งทุนต่าง ๆ ซึ่งนอกจากมีทุนการศึกษามีการมอบบ้านพระทำวัดบ้านโรงเรียนจึงมีความสัมพันธ์ที่ตึงตังต่อการรวมถึงการสร้างเครือข่ายและทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวัดบ้านโรงเรียนเป็นการสืบสานและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นไปโดยความเรียบร้อยดีงาม ส่วนในด้านสุขภาพมีโครงการที่เกี่ยวกับที่พระคิลานุปัฏฐาก การดูแลพระสงฆ์ทำให้พระสงฆ์มีการสนใจในเรื่องสุขภาพและทำให้เกิดองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแก่คณะสงฆ์เพื่อไปดูแลและช่วยเหลือประชาชนในยามลำบาก ดังนั้นบทบาทของพระสงฆ์ที่ทำในส่วนของการสาธารณสุขสงเคราะห์ให้แก่ผู้ยากไร้ไม่ว่าจะเป็นการมอบยาอาหารหรือถุยังชีพเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความรู้สึกว่าพระไม่ทิ้งโยมเมื่อมีโอกาสโยมก็จะทำความดีตอบแทนและบำรุงพระพุทธศาสนาเป็นการเกื้อกูลซึ่งกันและกันเป็นการสืบทอดพระพุทธศาสนาให้อยู่ยาวนานต่อไปได้

เอกสารอ้างอิง

จรัส บรรยงคเสนา.(2568). คณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรีมอบบ้านสงฆประชานุเคราะห์หลังที่ 15 เพื่ออนุเคราะห์ผู้ยากไร้ ผู้ชรา ผู้พิการ ผู้ยากจน หรือผู้ประสบภัยพิบัติไม่มีที่อยู่อาศัย. สืบค้นเมื่อ 29 เมษายน 2568 จาก https://inseenews.com/news-detail_2603_71496.

ผู้จัดการออนไลน์.(2568) คณะสงฆ์จันทบุรีมอบบ้านสงฆประชานุเคราะห์หลังที่ 48 ให้ครอบครัวผู้ยากไร้ใน อ.โป่งน้ำร้อน. สืบค้นเมื่อ 29 เมษายน 2568 จาก <https://mgronline.com/local/detail/9660000064728>.

ผู้จัดการออนไลน์.(2568). จังหวัดจันทบุรีมอบ "บ้านพระทำ 1" ให้ประชาชนที่ยากจนไม่มีที่อยู่อาศัย. สืบค้นเมื่อ 29 เมษายน 2568 จาก <https://mgronline.com/local/detail/9620000102673>.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2568). สถาบันสงฆ์กับสังคมไทย. สืบค้น 29 เมษายน 2568 จาก <https://www.watnyanaves.net/en/book-reading/422/5>.

พระมหาศิริพรรณ วสนโต. (2564). พระไม่ทิ้งโยม จากผ้าเหลืองสู่ชุดขาว ห่วงวิกฤตโควิด. สืบค้น 29 เมษายน 2568 จาก <https://www.benarnews.org/thai/news/slideshow/th-ss-covid-monks-07302021194600.html>.

พุทธทาสภิกขุ. (2537). การสังคัมสงเคราะห์ส่วนที่ยังขาดอยู่. นนทบุรี : พิมพ์ดี.

พุทธทาสภิกขุ. (2525). บรรณธรรมภาคต้น. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ธรรมทานมูลนิธิไชยา.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.